

Matematiikan peruskurssi
Harjoitus 7 vko 9

to klo 8:15-10 MaD 302
to klo 14:15-16 MaD 302
to klo 18:00-20 MaD 259

1. Olkoon funktio $f : M_f \rightarrow \mathbb{R}$,

$$f(x, y) = 2x^2 + y^2.$$

Määritä funktion määrittelyjoukko M_f . Hahmottele funktion kuvaajaa käyttäen apuna funktion tasa-arvokäyriä. Piirrä tasa-arvokäyrät ensin xy-koordinaatistoon ja vasta sitten funktion kuvaaja xyz-koordinaatistoon. (vihje: ellipsin yhtälö)

2. Olkoon funktio $f : M_f \rightarrow \mathbb{R}$,

$$f(x, y) = \sqrt{9 - x^2 - y^2}.$$

Määritä funktion määrittelyjoukko M_f . Hahmottele funktion kuvaajaa käyttäen apuna funktion tasa-arvokäyriä. Piirrä tasa-arvokäyrät ensin xy-koordinaatistoon ja vasta sitten funktion kuvaaja xyz-koordinaatistoon. (vihje: mieti myös funktion arvojoukkoa)

3. Määrää seuraavien funktioiden molemmat ensimmäisen kertaluvun osittaisderivaatat. Muista tarkistaa derivoituvuus!

- a) $f(x, y) = 4x^4 + 4x^2y^3 - y$,
b) $f(x, y) = \sqrt{25 - x^2 - y^2}$,
c) $f(x, y) = e^{2x+3y}$.

4. Määrää seuraavien funktioiden molemmat ensimmäisen kertaluvun osittaisderivaatat. Muista tarkistaa derivoituvuus!

- a) $f(x, y) = \frac{10y}{x - y}$,
b) $f(x, y) = \ln(2xy)$,
c) $f(x, y) = e^x \ln(x + y)$.

5. Määrää seuraavien funktioiden kaikki ensimmäisen ja toisen kertaluvun osittaisderivaatat. Muista tarkistaa derivoituvuus!

- a) $f(x, y) = \frac{1}{4}x^4 + 2x^3y^2 - y^3$,
b) $g(x, y) = e^{x^2+y^2} - x^2 \ln y$.

6. Määrää seuraavien funktioiden kaikki ensimmäisen ja toisen kertaluvun osittaisderivaatat. Muista tarkistaa derivoituvuus!

- a) $f(x, y) = x^2 + x^3y^4 + y^3$,
b) $g(x, y) = \frac{2}{x^3 + y^2}$.

7. Ideaalikaasulle on voimassa laki

$$pV = nRT,$$

missä n ja R ovat vakioita. Osoita, että

$$\frac{\partial p}{\partial V} \cdot \frac{\partial V}{\partial T} \cdot \frac{\partial T}{\partial p} = -1.$$

8. Osoita, että yhtälö

$$x \cdot \frac{\partial z}{\partial x} + y \cdot \frac{\partial z}{\partial y} = z$$

on totta, kun $z = \sqrt{x^2 + y^2}$.

9. Ratkaise funktion

$$f(x, y) = x^2 - 4x + y^2 - 6y + 9$$

kriittiset pisteet ja tulkitse kyseisten pisteiden laatu alla olevan taulukon avulla ts. ratkaise onko kyseessä ääriarvopiste, ja jos on niin onko se maksimi vai minimi piste.

10. Ratkaise funktion

$$g(x, y) = x^3 - 3xy - y^3 - 1$$

kriittiset pisteet ja tulkitse kyseisten pisteiden laatu alla olevan taulukon avulla ts. ratkaise onko kyseessä ääriarvopiste, ja jos on niin onko se maksimi vai minimi piste.

$$D(x, y) = f_{xx}(x, y) \cdot f_{yy}(x, y) - [f_{xy}(x, y)]^2$$

Jos $D(x, y) > 0$ ja $f_{xx}(x, y) < 0$,	funktiolla f on pisteessä (x, y) lokaali maksimi.
Jos $D(x, y) > 0$ ja $f_{xx}(x, y) > 0$,	funktiolla f on pisteessä (x, y) lokaali minimi.
Jos $D(x, y) < 0$,	funktiolla on pisteessä $(x, y, f(x, y))$ satulapiste.
Jos $D(x, y) = 0$,	piste (x, y) voi olla lokaali maksimi- tai minimikohta tai satulapiste